

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор навчально-наукового
інституту міжнародних
відносин ім. Б.Д. Гаврилишина
Ірина ІВАЩУК

«» 2023

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

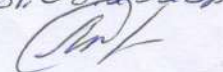
«» 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Політологічна теорія держави»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань - 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність – 052 «Політологія»
освітньо-професійна програма – «Міжнародні та регіональні політичні
комунікації»

Кафедра політології та філософії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	1	2	30	30	4	8	78	150	2

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол №10 від 23.06.2023 р.

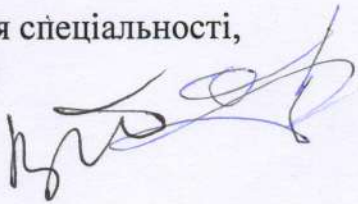
Робочу програму склав: доцент кафедри політології та філософії ЗУНУ, доц., канд. політ. н., Томахів В.Я.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії протокол №1 від 28.08.23 р.

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор Тетяна ЧОЛАЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 052 «Політологія», протокол №1 від 29.08. 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
д-р політ наук, професор

 Олег РУДАКЕВИЧ

Гарант ОП

Володимир ТОМАХІВ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політологічна теорія держави»

1. Опис дисципліни «Політологічна теорія держави»

Дисципліна «Політологічна теорія держави»	Галузь знань, спеціальність,СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 052 “Соціальні та поведінкові науки”	Дисципліна нормативна
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 052 “Політологія”	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр:2 <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Бакалавр	Лекції: <i>Денна – 30</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 78</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 4</i>
Тижневих годин –10, з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Політологічна теорія держави»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Політологічна теорія держави» є оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про державу, як політичну форму організації суспільства; її сутність та місце у політичній системі, соціальну роль та особливості виконуваних нею функцій.

2.2. Завдання лекційних занять полягає у тому, щоб ознайомити студентів із теоретичними засадами сутності держави як політичного інституту, світовим досвідом державотворення та сучасним станом державотворчих процесів в Україні. Проаналізувати історичні та сучасні форми держав, проблеми українського державотворчого процесу. Окреслене буде викладене студентам у відповідності з програмою та робочим планом навчальної дисципліни «Політологічна теорія держави»

Завдання практичних занять полягає у тому, щоб сформувати у студентів на основі теоретичного матеріалу, поданого на лекціях та в процесі самостійного освоєння програмного матеріалу, глибоке розуміння основних закономірностей та перспектив розвитку держави як головного інституту політичної системи; сформувати навички застосування набутих теоретичних знань для використання їх в своїй професійній та громадській діяльності; наукових дослідженнях з політологічної проблематики; глибше засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях; формування громадянських та патріотичних засад для участі молодих фахівців у громадському та політичному житті України.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Загальна теорія політики» для студентів спеціальності 052 «Політологія».

- Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- Розуміння базових теоретичних та практичних аспектів взаємодії органів державного управління і самоврядування, їх взаємозв'язок з інститутами громадянського суспільства.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: «Політологія», «Філософія», «Світова політична історія», «Історія та культура України», «Психологія професійної діяльності», «Право».

2.5. Результати навчання

- Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- Розуміти базові теоретичні та практичні аспекти взаємодії політики та органів державного управління і самоврядування, їх взаємозв'язок з інститутами громадянського суспільства.
- Застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для аналізу та вдосконалення публічного врядування за участю інститутів громадянського суспільства в умовах децентралізації державного управління.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Держава як організація влади в суспільстві.

Тема 1. Політологічна теорія держави як наука і навчальна дисципліна.

Проблема визначення поняття держави

Роль і місце політологічної теорії держави в системі політичних наук. Політологічна теорія держави як навчальна дисципліна, її мета і завдання. Основні підходи до вивчення держави та розуміння її сутності. Пошук універсального визначення поняття держави. Розуміння держави в субстанційному, атрибутивному, інституційному і міжнародному аспектах. Стародавні уявлення про державу. Уявлення про державу в Стародавньому Сході. Античні концепції держави. Середньовічні тлумачення держави. Ідея держави як суспільного договору у Новий час. Марксистська концепція держави. Політологічний підхід до визначення сутності держави.

Тема 2. Походження держави

Загальна характеристика існуючих теорій виникнення держави: підстави і причини різноманітності підходів. Основні теорії походження держави: теологічна, патріархальна, патримоніальна, органічна, теорія насильства, психологічна, договірна, історико-матеріалістична, іригаційна. Загальна характеристика первісного суспільства. Причини і умови виникнення держави. Загальні закономірності виникнення держави. Східний (азіатський) і західний шляхи виникнення держави. Основні ознаки держави, що відрізняють її від первісного суспільства та інших суспільних організацій (наявність території, публічної (державної) влади, всеохоплюючий, офіційний, універсальний характер, суверенітет, нерозривний зв'язок з правом).

Тема 3. Державний суверенітет.

Державний суверенітет як основна ознака держави. Визначення державного суверенітету. Суверенітет держави та його співвідношення із суверенітетом

народу і нації. Внутрішній та зовнішній суверенітет. Теорії державного суверенітету (Ж. Боден та ін.). Ключові принципи державного суверенітету за т.зв. «Вестфальською системою». Державний кордон. Суверенітет і нація. Атрибути держави. Державна символіка. Державна незалежність. Суверенна залежність.

Тема 4. Держава як політична форма організації життя суспільства.

Політико-теоретичне осмислення взаємозв'язку суспільства, особи, держави та права. Поняття суспільства, значення його організації. Держава як політична форма організації суспільства. Політична і неполітична влада. Суть, природа особливості політичної влади. Політична влада як центральний елемент політичної системи. Місце держави в політичній системі. Особливості держави як основного інституту політичної системи. Суб'єкти політики в сучасних державах, їх класифікація та форми взаємодії. Політичні партії та рухи. Політична організація суспільства і громадянське суспільство. Характер співвідношення і взаємозв'язку громадянського суспільства і держави як критерій цивілізованості держави.

Тема 5. Державна влада.

Співвідношення політичної та державної влади, державної влади і держави. Державна влада як вища організаційна форма влади політичної і основа сутності держави. Ознаки державної влади. Особливості організації владних відносин у державі. Методи здійснення державної влади (переконання і примус). Легітимність влади та типи легітимності. Форми і типи влади. Принцип поділу влади. Проблема поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову. Система “стримувань і противаг” органів законодавчої, виконавчої і судової гілок влади. Фактори ефективності влади. Економічні, соціальні та морально-ідеологічні засади державної влади. Функціонування державної влади в Україні.

Тема 6. Система інститутів державної влади. Механізм і апарат держави

Поняття і призначення механізму держави, його роль у здійсненні функцій і завдань держави. Широке і вузьке розуміння механізму держави. Співвідношення механізму держави та її апарату. Структура державного апарату. Державні органи, їх система і класифікація. Основні принципи організації і здійснення державної влади. Принципи організації і діяльності державного апарату. Державна служба. Вимоги до державного апарату та основні засади його діяльності в умовах демократичної, правової, соціальної держави, гарантії діяльності органів державної влади. Взаємодія інститутів державної влади з недержавними інститутами політичної системи. Проблеми вдосконалення організації і діяльності механізму Української держави.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Держава як інституція публічного адміністрування та територіальна організація населення.

Тема 7. Функції держави

Еволюція сутності та соціального призначення держави. Поняття, значення й об'єктивний характер функцій держави, їх співвідношення з цілями, завданнями і принципами діяльності держави. Функції держави. Конкретно-історична зумовленість функцій держави. Зумовленість функцій держави її сутністю і соціальним призначенням. Класифікація функцій держави. Основні внутрішні функції держави. Основні зовнішні функції держави. Основні та додаткові, постійні та тимчасові функції держави. Форми здійснення функцій держави: правові та неправові. Методи здійснення функцій держави. Динаміка функцій держави. Зв'язок і взаємодія функцій держави. Межі діяльності держави. Характеристика основних внутрішніх і зовнішніх функцій сучасної Української держави.

Тема 8. Типологія держав

Поняття типу держави. Теоретичні засади і значення типології держав. Необхідність визначення різних типів держав. Типологія як один з найважливіших прийомів і засобів пізнання історичного процесу розвитку держави. Критерії типології держав: географічний принцип, ідеальний тип, типи розвитку (динамічний і статичний), суспільно-економічна формація, цивілізація. Формаційний підхід: переваги і недоліки. Цивілізаційний підхід. Класифікація цивілізаційних підходів: вирізнення східних, західних і змішаних держав; стародавніх, середньовічних і сучасних; аграрних, індустріальних, постіндустріальних та ін. Діалектика співвідношення формаційного і цивілізаційного підходів у типології держави. Особливості держави в межах одного історичного типу. Характеристика окремих типів держав. Полі/моноетнічна держава. Національна держава. Соціальна держава. Правова держава. Поліцейська держава. Сутність та зміст національної держави. Проблеми становлення України як національної держави.

Тема 9. Форми держави

Форма держави як сукупність найзначущіших її ознак. Співвідношення форми держави та її сутності. Сутність поняття «форма державного правління». Форма державного правління як визначальна характеристика форми держави. Монархічна форма державного правління: суть, ознаки, різновиди. Принцип республіканізму. Республіканська форма державного правління: ознаки та різновиди. Співвідношення типу і форми держави. Державно-територіальний устрій. Державно-територіальний устрій як політологічна категорія. Держава складна і проста. Форма державного устрою, її сутність і види: унітарна, федеративна та конфедеративна. Характеристика, ознаки, різновиди унітарних держав. Складні держави: федерації, конфедерації, імперії їх ознаки та

особливості. Співдружність і співтовариство. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми держави. Політичний та державний режими: сутність та відмінність категорій. Державний режим як характеристика форми держави, його співвідношення з формою правління і державним устроєм. Демократичні та недемократичні політичні режими. Види політичних режимів. Демократичний, авторитарний, тоталітарний режими. Теоретичні аспекти форми держави України (форми державного правління, устрою, тип державно-політичного режиму) за Конституцією України 1996 р та Конституційною реформою 2004 р.

Тема 10. Держава та громадяни.

Поняття громадянства. Громадянська ідея. Підданство. Сучасне поняття громадянства. Здобуття громадянства. Права людини. Загальна декларація прав людини. Культура громадянства. Громадянин як державна людина та член громадянського суспільства. Громадянин та патріотизм. Абсентеїзм. Процес політичної соціалізації: суть, етапи, моделі, агенти. Політична участь та бездіяльність громадян. Абсентеїзм. Різновиди політичної участі. Політичне лідерство. Політична культура. Політична культура сприйняття політичного лідера. Демократична політична культура.

Тема 11. Держава як суб'єкт міжнародних відносин

Держава в системі міжнародних відносин. Зовнішня політика держави та її типи. Національний інтерес держави. Міжнародні відносини: сутність, види, принципи та суб'єкти. Національна держава як суб'єкт міжнародних відносин. Міжнародні конфлікти: причини, типологія, проблеми врегулювання. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин. Основні засади зовнішньої політики України. Україно-російський конфлікт.

Тема 12. Наукові концепції сучасної держави.

Об'єктивні та суб'єктивні причини існування різних концепцій держави. Класифікація сучасних концепцій держави. Характеристика держави в доктринах соціологічного характеру. Теорія солідаризму. Теорія держави загального благоденства. Теорія плюралістичної демократії. Теорія конвергенції, технократична доктрина. Історія ідеї про правову і соціальну державу. Теорія правової держави і теорія соціальної держави, їх органічне поєднання на сучасному етапі розвитку цивілізації. Формування правової, соціальної та національної держави в сучасній Україні: успіхи, проблеми і перспективи.

4. Структура залікового кредиту дисципліни „Політологічна теорія держави” денна форма навчання

Змістові модулі і теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФЕНОМЕН ПОЛІТИКИ						
Тема 1. Політологічна теорія держави як наука і навчальна дисципліна. Проблема визначення поняття держави	2	2	6	1		Поточне опитування
Тема 2 Походження держави	2	2	7			
Тема 3. Державний суверенітет	2	2	7			
Тема 4. Держава як політична форма організації життя суспільства.	2	2	6			
Тема 5. Державна влада.	2	2	7	1		
Тема 6. Система інститутів державної влади. Механізм і апарат держави	2	2	7			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС						
Тема 7 Функції держави	4	4	6	1		Поточне опитування
Тема 8. Типологія держав	4	4	7			
Тема 9. Форми держави	4	4	7			
Тема 10. Держава та громадянин.	2	2	6			
Тема 11. Держава як суб'єкт міжнародних відносин	2	2	6			
Тема 12. Наукові концепції сучасної держави.	2	2	6	1		
Разом	30	30	78	4	8	

5. Тематика практичних занять

Тема 1. Політологічна теорія держави як наука і навчальна дисципліна. Проблемність визначення поняття держави

Мета: Подати основну проблематику політологічної теорії держави як навчальної дисципліни. Розкрити основні підходи до вивчення та сутності держави, особливості політологічного аналізу держави.

Питання для обговорення:

1. Політологічна теорія держави як навчальна дисципліна, її мета і завдання.
2. Основні підходи до вивчення держави та розуміння її сутності.
3. Історичні етапи уявлення про феномен держави.
4. Політологічний підхід до визначення сутності держави.

Тема 2. Походження держави

Мета: Проаналізувати існуючі теорії виникнення держави: підстави і причини різноманітності підходів. Розкрити загальні закономірності, причини і умови виникнення держави.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика основних теорій походження держави.
2. Причини і умови виникнення держави. Ознаки держави, що відрізняють її від соціальної влади первіснообщинного ладу.
3. Східний (азіатський) і західний шляхи виникнення держави.

Тема 3. Державний суверенітет.

Мета: З'ясувати політологічну сутність категорії «державний суверенітет». Розкрити принципи державного суверенітету за «Вестфальською системою», проаналізувати атрибутику держави як її символи.

Питання для обговорення:

1. Державний суверенітет як основна ознака держави. Внутрішній та зовнішній суверенітет.
2. Теорії державного суверенітету. Принципи державного суверенітету за т.зв. «Вестфальською системою».
3. Атрибути держави та їхнє значення. Державні атрибути України: історія і сучасність.

Тема 4. Держава як політична форма організації життя суспільства4.

Мета: Проаналізувати зміст взаємозв'язку суспільства, особи, держави та права. Розкрити місце, особливості держави як основного інституту політичної системи. З'ясувати взаємодію держави з іншими суб'єктами політики та інститутами політичної системи та громадянського суспільства.

Питання для обговорення:

1. Політико-теоретичне осмислення взаємозв'язку суспільства, особи, держави та права.

2. Політика як соціальне явище. Суть, природа особливості політичної влади.
3. Політична система. Особливості держави як основного інституту політичної системи.
4. Суб'єкти політики в сучасних державах, їх класифікація та форми взаємодії.
5. Характер співвідношення і взаємозв'язку громадянського суспільства і держави як критерій цивілізованості держави

Тема 5. Державна влада.

Мета: Розкрити співвідношення понять державної та політичної влади. З'ясувати особливості організації владних відносин у державі, їх форми, основні методи реалізації державної влади. Проаналізувати принцип поділу державної влади як необхідну умову демократичної державної влади.

Питання для обговорення:

1. Державна влада як вища організаційна форма влади політичної. Ознаки державної влади.
2. Методи здійснення державної влади. Форми і типи влади
3. Легітимність влади та її типи.
4. Принцип поділу влади. Фактори ефективності влади.

Тема 6. Система інститутів державної влади. Механізм і апарат держави

Мета: Розкрити структуру державного механізму, його основні елементи. З'ясувати механізм організації і здійснення державної влади. Проаналізувати функціонування інститутів державної влади та їх взаємодію з недержавними інститутами політичної системи.

Питання для обговорення:

1. Поняття і призначення механізму держави, його роль у здійсненні функцій і завдань держави.
2. Поняття і ознаки державних органів, їх система і класифікація.
3. Інститути державної влади та їх взаємодія з недержавними інститутами політичної системи
4. Проблеми вдосконалення організації і діяльності державного механізму України.

Тема 7. Функції держави

Мета: Розкрити та проаналізувати політичне та соціальне призначення держави, її функції. З'ясувати співвідношення функцій держави з цілями, завданнями і принципами діяльності держави.

Питання для обговорення:

1. Функції держави та її окремих органів.
2. Форми, методи, динаміка здійснення функцій держави.
3. Характеристика основних внутрішніх і зовнішніх функцій сучасної Української держави.

Тема 8. Типологія держав

Мета: Розкрити теоретичні засади критеріїв типології держав та основні типологізації. З'ясувати особливості та відмінності держав в межах одного типу. Проаналізувати типологічні характеристики сучасної Української держави. Визначити основні проблеми становлення української національної держави.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади і критерії типології держав. Формацийний та цивілізаційний підходи у типології держави.
2. Особливості держави в межах одного історичного та цивілізаційного типу.
3. Поліцейська держава: основні риси.
4. Полі/моноетнічні держави, національні держава: проблеми дефініції.
5. Сутність та зміст соціальної та правової держави.
6. Проблеми становлення України як національної держави.

Тема 9. Форми держави

Мета: Розкрити теоретичні засади критеріїв форм держави. Проаналізувати сутність понять «форма державного правління», «державно-територіальний устрій», «політичний та державний режими». З'ясувати політичні особливості та відмінності у функціонуванні держав в межах зазначених категорій. Проаналізувати особливості сучасної України як республіки, унітарної держави із змішаними типом державно-політичного режиму. Розкрити неадекватність впровадження ідеї «федералізації» в сучасні процеси державного будівництва в Україні.

Питання для обговорення:

1. Форма державного правління як визначальна характеристика форми держави. Монархічна форма державного правління: суть, ознаки, різновиди.
2. Принцип республіканізму. Республіканська форма державного правління: ознаки та різновиди.
3. Державно-територіальний устрій як політологічна категорія. Характеристика різновидів унітарних держав.
4. Складні держави: федерації, конфедерації, імперії, їх ознаки та особливості.
5. Політичний та державний режими: сутність та відмінність категорій.
6. Теоретичні аспекти форми держави Україна за Конституцією України 1996 р та Конституційною реформою 2004 р. Антидержавна сутність ідеї

«федералізації».

Тема 10. Держава та громадянин.

Мета: З'ясувати політологічні аспекти поняття «громадянства». Проаналізувати права людини та її обов'язки як громадянина як базову ідею демократії. Розкрити конституційні засади участі громадян у процесах політичного життя та державних справах.

Питання для обговорення:

1. Поняття громадянства. Громадянин як державна людина та член громадянського суспільства.
2. Процес політичної соціалізації: суть, етапи, моделі.
3. Конституційні засади участі громадян у процесах політичного життя та державних справах

Література:

Тема 11. Держава як суб'єкт міжнародних відносин

Мета: З'ясувати місце держави в системі міжнародних відносин та зміст поняття «національний інтерес держави». Проаналізувати зміст, види, принципи та суб'єкти міжнародних відносин, сутність міжнародних конфліктів. Розкрити місце України як суб'єкта міжнародних відносин та основні засади її зовнішньої політики, суть україно-російської війни.

Питання для обговорення:

1. Держава в системі міжнародних відносин. Зовнішня політика держави та її типи.
2. Міжнародні відносини: сутність, види, принципи та суб'єкти.
3. Україна в світовій політичній системі та міжнародних відносинах. Причини україно-російської війни.

Тема 12. Наукові концепції сучасної держави.

Мета: Проаналізувати основні сучасні політологічні концепції держави. Визначити основні ідеї та зміст теорій правової та соціальної держави. Розкрити співвідношення соціальної держави з правовою державою. Проаналізувати проблеми та шляхи формування правової, соціальної та національної держави в сучасній Україні.

Питання для обговорення:

1. Основні сучасні політологічні концепції держави та їх характеристика.
2. Сучасні теорії правової та соціальної держави.
3. Шляхи формування правової, соціальної та національної держави в сучасній Україні.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни „Світова політична історія” виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. КПЗ охоплює усі основні теми дисципліни. КПЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. Виконання КПЗ є одним із обов’язкових складових модулів залікового кредиту з „Світова політична історія”. КПЗ оформляється у відповідності до встановлених вимог.

КПЗ повинен містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:

- назву університету;
- назву кафедри;
- назву навчальної дисципліни;
- номер академічної групи;
- дату подачі викладачеві на перевірку - день, місяць, рік.

2. Зміст.

3. Вступ. Вступ розкриває сутність, стан наукового завдання і його значення. Тут же вказують мету й завдання дослідження.

4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам роботи.

5. Висновки. У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається в такому порядку

- використана література (у т. ч. періодична);
- література на іноземних мовах;
- Інтернет джерела з обов’язковою позначкою, яка інформація міститься на цьому сайті (порталі). Не припустиме посилання пошуків на сайти.

7. Вимоги до оформлення. Шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, лівє - 25 мм, правє - 15 мм.

Взірець варіанту КПЗу

Українська незалежна держава як результат політичного самовизначення українського народу.

Тематика КПЗ

1. Еволюція уявлень про походження держави.
2. Наукові концепції держави.
3. Правова держава: концепції, принципи та шляхи формування.
4. Соціальна держава та її характеристики.
5. Державний суверенітет у політологічних концепціях.
6. Державна влада: проблеми авторитету та легітимності.
7. Українська незалежна держава як результат політичного самовизначення українського народу.
8. Актуальні проблеми розбудови сучасної української держави.
9. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.
10. Механізми взаємодії держави і громадянського суспільства.
11. Демократична держава і громадянське суспільство: проблеми взаємодії.
12. Сучасні демократичні держави: особливості організації та здійснення державної влади.
13. Європейські парламентські монархії.
14. Сучасні абсолютні монархії: специфіка організації та здійснення влади.
15. Президентські держави у сучасному світі.

16. Парламентські республіки західної Європи: особливості організації та здійснення влади.
17. Сучасні парламентсько-президентські (президентсько-парламентські) республіки: механізми подолання суперечностей між гілками влади.
18. Реалізація принципу унітаризму в сучасних демократичних державах.
19. Сучасні федеративні держави: механізми взаємодії центральної влади та органів влади суб'єктів федерації.
20. Концепції демократії та механізми їх реалізації у сучасних державах.
21. Різновиди авторитаризму у сучасному світі.
22. Авторитарні держави Азії, Африки та Латинської Америки.
23. Тоталітаризм як політичний та соціальний феномен: витоки, функціонування, причини краху.
24. Тоталітаризм в Україні: умови виникнення, особливості функціонування та наслідки.
25. Зовнішня політика держави та національний інтерес.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика
1	Тема 1. Роль і місце політологічної теорії держави в системі політичних наук.
2	Тема 2. Суспільство: структура, соціальні та політичні інститути, соціальне регулювання.
3	Тема 3. Причини різноманітності концепцій виникнення держави.
4	Тема 4. Місце держави в політичній системі.
5	Тема 5. Поняття й ознаки державної влади.
6	Тема 6. Поняття функцій держави та їх суспільно-історична зумовленість.
7	Тема 7. Поняття і призначення механізму держави.
8	Тема 8. Методи здійснення державної влади.
9	Тема 9. Типологія держав
10	Тема 10. Форми держави
11	Тема 11. Держава як суб'єкт міжнародних відносин
12	Тема 12. Наукові концепції сучасної держави.

8. Тренінг з дисципліни Організація та проведення тренінгу

Тренінг (training) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання поставлених завдань в одному із видів діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train - виховувати, навчати) – комплекс вправ для пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

- a. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
- b. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил у вигляді таблиць, бланків документів.

- c. **Практична частина** реалізується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
- d. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгів:

- Інтелектуальна гра «Дебати» на тему «**Україна : національна чи поліетнічна держава?**»
- Інноваційна гра на тему: «**Шляхи та способи демократизації Української держави.**».

9. Методи оцінювання

В процесі вивчення дисципліни „ ” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування ;
- ректорська контрольна робота
- оцінювання виконання КПЗ
- екзамен

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «**Політологічна теорія держави**» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 10 балів = 60 балів) 2. Письмова робота = 40 балів	1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 10 балів = 60 балів) 2. Письмова робота = 40 балів	1. Написання КПЗ, яке включає вибір теми, складання плану, написання роботи = 70 балів . 2. Захист КПЗ = 30 балів	1. Відповідь на 2 питання , кожне з яких = 40 балам, а у підсумку = 80 балів 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали кожний = 20 балів.

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89 75–84	добре добре	B (дуже добре) C (добре)
65-74 60–74	задовільно задовільно	D (задовільно) E (задовільно)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34	незадовільно	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; <i>on-line</i> платформи: <i>ZOOM</i> ;	1-12
2	Система дистанційного навчання ЗУНУ <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-12
3	Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: <i>MS Office</i>	1-12
4	Телекомунікаційне програмне забезпечення (<i>Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox</i>)	1-12

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

- Гантінгтон Семюель. Політичний порядок у мінливих суспільствах./ пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2020, 448 с.
- Загальна теорія політики: Навчальний посібник. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 226 с.
- Короткий Оксфордський політичний словник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. 789 с.
- Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: навч. посібник. – К.: Атіка, 2018. – 592 с.
- Конституція України. ....
- Мала енциклопедія етнодержавознавства./ НАНУ, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, Генеза, 1996. 942 с
- Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і докринальний підходи: підручник: у 2-х т. /за заг. Ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. Львів: «Новий світ – 2000», 2018. Т. 1., 516 с.
- Політична наука в Україні. 1991-2016: у 2 т.; т.1. Політична наука: Західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол. : чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М.Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор предм. О. Рафальський; відп. ред. і упоряд. М.Кармазіна. К. : Парлам. вид-во, 2016.
- Політологічна енциклопедія. Навчальний посібник. / Укладачі: Карасевич А. О., Карасевич О.О., Шачковська Л.С. Умань.: ПП Жовтий О.О., 2018. 548 с.
- Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид. К.: Генеза, 2004. 736 с
- Політологія : навч. посібн. / Т. В. Гончарук-Чолач, О.М.Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур / За ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Астон, 2019. 219 с.
- Політологія: сучасні терміни і поняття / Короткий навчальний словник-довідник / Уклад. В. М. Піча. Львів: Новий світ – 2000, 2018. 516 с.
- Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: „ТАНДЕМ”, 1996. 240 с.
- Томахів В. Я. Загальна теорія політики: навч. посіб. / В. Я. Томахів. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2020. 212 с.
- Bernstein J.G., Ophir A., Stoler A.L. (eds.) Political Concepts: A Critical Lexicon. New York: Fordham University Press, 2018. — 269 p.
- Dryzek John S., Honig B., Phillips A. The Oxford Handbook of Political Theory. Oxford University Press, 2019. 1678 p.
- Fioretos Orfeo, Falleti Tulia G. The Oxford Handbook of Historical Institutionalism. Oxford University Press, 2016. 843 p.
- Freedon Michael. The Political Theory of Political Thinking: The Anatomy of a Practice. Oxford University Press, 2013. 358 p.

19. Heywood A. Political Theory: An Introduction 3rd edition. Palgrave Macmillan, 2005. 432 p.
20. Hoffman John. A Glossary of Political Theory Stanford Law and Politics, 2007.160 p.
21. Lancaster Carol, Walle van de Nicolas. The Oxford Handbook Of The Politics Of Development. Oxford University Press. 2018. 753 p.
22. Leopold David, Stears Marc. Political Theory: Methods and Approaches .Oxford University Press, 2008. 224 p.
23. Mycoff Jason D. Working with Political Science Research Methods SAGE Publications. 2019. 160 p.
24. Palti Elías Jose. An Archaeology of the Political: Regimes of Power from the Seventeenth Century to the Present. Columbia University Press, 2017. 264 p.

Додаткова література:

25. Основи політичної науки: курс лекцій /за ред. Б.Кухти, ч.2: Політичні процеси, системи та інститути. Львів: Кальварія, 1997. 228 с
26. Політична система сучасного суспільства : навчальний посібник / [В. В. Мадіссон, Т. І. Кадлубович, Д. С.Черняк, Н. В. Пархоменко] К.: КНУТД, 2019. 229 с.
27. Тертишник В. М. Від тоталітарності до правовладдя: доктринальні аспекти державотворення // Право.ua. 2018. №2. С. 5-11
28. Фукуяма. Френсіс Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. К: Наш формат, 2018. 576с.
29. Фукуяма. Френсіс Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. «Наш Формат», 2019. 608с.
30. Щодо трансформації політичної системи в контексті європейської інтеграції. Аналітична записка. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/schodo-transformacii-politichnoi-sistem>

Інформаційні ресурси

1. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).
2. Інтернет-ресурси за дисципліною політологія (www.eprints.kname.edu.ua/5463/)
3. Політика - Вікіпедія (www.uk.wikipedia.org/wiki/Політика)
4. Політологія – Вікіпедія (www.uk.wikipedia.org/wiki/Портал)
5. Політологія. Учбовий мінімум для складання іспиту (www.lib.mdpu.org.ua/ebook/politologiya/eBook)
6. Політологія: електронний каталог www.ecatalog.mk.ua/.../cgiirbis_64.exe?
7. Політологія: Електронний підручник (www.knuba.edu.ua/doc/politic/polit_sys.pdf)
8. Політологія: Онлайн –бібліотека (www.nbu.gov.ua/webnavigator/politics)
9. Політологія:Мультимедійний підручник (www.nai.kiev.ua/books/mnp)
10. Портал политических наук – <http://www.politzone.in.ua/>
11. Сайт альманаху «Грані» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.grani.org.ua/>
12. Сайт журналу «Віче» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/>
13. Сайт журналу «Нова парадигма» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.novaradigma.org.ua/>
14. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ipiend.gov.ua/>
15. Сайт наукового вісника «Гілея» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gileya.org.ua/>
16. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/>

17. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua/>
18. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usipr.kiev.ua/>
19. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usipr.kiev.ua/>
20. Сайт Українського центру політичного менеджменту – <http://www.politik.org.ua>
21. European Journal of Political Research <http://www.wkap.nl/prod/j/0304-4130>